

**สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณี ความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความรุนแรงสืบเนื่องจากการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ ระหว่างที่มีการเตรียมการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย ณ โรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลานั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียขึ้น คณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาและตรวจสอบ พร้อมได้ข้อยุติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติให้ความเห็นชอบในรายงานผลการตรวจสอบแล้ว จึงขอแถลงมาให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

ความเป็นมา

รัฐบาลชุดก่อนได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียไปโดยมิได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีได้มีการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในสองกระบวนการดังกล่าว ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ทำการศึกษากรณีเรื่องนี้อย่างรอบด้าน พร้อมทั้งเสนอให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนและสั่งการแก้ไขคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวถึงสองครั้ง แต่ก็มีได้รับการพิจารณาและชี้แจงถึงเหตุผลในการดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไปแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อรัฐบาลได้มีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรดังกล่าว กลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งได้รวมตัวชุมนุมอย่างต่อเนื่องตลอดมา ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงได้รวมตัวกันเพื่อมายื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีขอให้ทบทวนโครงการนี้อีกครั้ง ณ บริเวณโรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ในการเดินทางเข้าพบนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ได้มีการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา เมื่อครั้งที่รัฐบาลลงไปฟังข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุมคัดค้านดังกล่าว ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ก็โดยการประสานงานของนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ในฐานะกรรมการอำนวยการประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในการประสานงานครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ก็ได้ทำหน้าที่ประสานงานอีกครั้งหนึ่งดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา หากแต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาล

เนื่องจากมิได้มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นเหตุให้ประเด็นการเจรจาเรื่องสถานที่ชุมนุมระหว่างผู้ชุมนุมที่ต้องการไปชุมนุมบริเวณสวนหย่อมริมคลองห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ ๑๕๐ เมตร กับฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการให้ผู้ชุมนุมบริเวณธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาถนนเพชรเกษม จึงไม่อาจเป็นที่ตกลงกันแน่ชัด

ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการมอบหมายจากรัฐบาลให้บุคคลผู้ใดเข้ามารับผิดชอบประสานงานตามที่ฝ่ายชุมนุมคาดหวัง สถานการณ์ที่เริ่มต้นจากการชุมนุมเรียกร้องโดยสันติ จึงกลายเป็นการเผชิญหน้าโดยไม่จำเป็น

สรุปข้อเท็จจริงก่อน ขณะเกิด และหลังความรุนแรง

ในระหว่างการเดินทางของผู้ชุมนุมฯ จากบริเวณลานกีฬาโคกสัก อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มายังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งด่านสกัดขบวนรถยนต์ของผู้ชุมนุมฯ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทำให้ขบวนผู้ชุมนุมต้องหยุดอยู่ประมาณ ๒ ชั่วโมง แต่ก็ตกลงกันได้เร็วที่สุด และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำขบวนรถยนต์ผู้ชุมนุมเดินทางมายังอำเภอหาดใหญ่ เมื่อเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. โดยมีได้นำไปยังเส้นทางเดิมที่ตกลงกันไว้ระหว่างผู้ชุมนุมกับนายวัชรพันธุ์ จันทระจร แต่ได้นำมาจนถึงบริเวณใกล้แยกวงเวียนน้ำพุ ซึ่งรถตำรวจนำขบวนได้หลบไป ส่วนผู้ชุมนุมต้องหยุดอยู่บนถนนจุดบัญชาการ (ใกล้วงเวียนน้ำพุ) โดยไม่สามารถเคลื่อนขบวนต่อไปได้ เพราะมีแนวรั้วเหล็กและเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เป็นจำนวนมากหลังแผงรั้วเหล็กดังกล่าว ขบวนผู้ชุมนุมจึงหยุดพักรับประทานอาหาร และผู้ชุมนุมที่เป็นชาวมุสลิมได้ทำละหมาด ทั้งนี้เพื่อรอฟังผลการเจรจา ระหว่างนายวัชรพันธุ์ จันทระจร กับฝ่ายรัฐบาลในกรณีของสถานที่ชุมนุม ในระหว่างที่รอฟังผลการเจรจายู่นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งขบวนบริเวณหน้าแผงเหล็กกัน แล้วให้สัญญาณให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการชุมนุม โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้โล่และกระบองเป็นเครื่องมือในการสลายการชุมนุมดังกล่าว ทำให้มีผู้บาดเจ็บ ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุม เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชนไปจำนวน ๑๒ คน โดยนำไปคุมขังไว้มิให้พบทนายความ และปรึกษา พร้อมร่วมฟังการสอบสวน อีกทั้งมิได้แจ้งสถานที่คุมขังให้ญาติทราบ และไม่ยอมให้ญาติเยี่ยมแต่อย่างใด ในภายหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้แจ้งข้อหาและฟ้องเป็นคดีอาญาหลายข้อหากับผู้ถูกจับกุมทั้ง ๑๒ คน โดยอ้างว่าร่วมกับพวกรวม ๓๕ คน ต่อศาลจังหวัดสงขลา

ดังนั้นจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีความเห็น ดังนี้

ก. การที่รัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนจากโครงการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖, มาตรา ๕๖, มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙, มาตรา ๖๐, มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๘

ข. การที่รัฐบาลใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม ในขณะที่ผู้ชุมนุมใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ โดยปราศจากหลักฐานและเหตุผลรองรับว่าผู้ชุมนุมได้ใช้หรือจะใช้กำลังบุกฝ่าแนวกันของตำรวจแต่อย่างใดนั้น เป็นการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมเกินกว่าความจำเป็น จึงเป็นเหตุทำให้ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑, มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๘

ค. กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ ห้ามผู้ถูกจับกุมมิให้พบและปรึกษาทนายความ รวมทั้งไม่ได้แจ้งให้ญาติผู้ต้องหาทราบในโอกาสแรก และมีให้ญาติเยี่ยมผู้ต้องหา และไม่อนุญาตให้ทนายความร่วมฟังการสอบปากคำผู้ต้องหานั้น ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗, มาตรา ๒๓๘ และมาตรา ๒๔๑

มาตรการแก้ไขปัญหา

๑. เพื่อเป็นการคลี่คลายความเสียหายเฉพาะหน้าให้แก่ผู้ชุมนุม อันเป็นผลจากการละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้ชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ ขอให้เยียวยาความเสียหาย โดยการชดเชยค่าเสียหาย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ตลอดจนยุติการดำเนินคดีต่อผู้ชุมนุม ภายใน ๓๐ วัน

๒. เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้เกิดเหตุการณ์อันก่อให้เกิดความรุนแรงและล่วงละเมิดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เจกเช่นกรณีนี้ขึ้นอีกในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอเรียกร้องต่อรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง ให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระ เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพื่อประกอบเป็นแนวทางที่พึงปฏิบัติโดยชอบต่อประชาชนผู้ใช้สิทธิชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ และในการนี้ ขอขบที่ได้มีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับสั่งการ และระดับปฏิบัติการ ในการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ว่านี้ อันหนึ่งในการสอบสวนหากปรากฏผู้กระทำผิด ก็ขอขบที่จะมีการแสดงความรับผิดชอบ และลงโทษตามควรแก่กรณี

ในการทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความตระหนักเป็นอย่างดี ในความสำคัญของภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารประเทศและดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านเมืองของรัฐบาล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทุกระดับ แต่ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ปรารถนาที่จะได้เห็นการปฏิบัติของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนคนไทยเป็นไปอย่างถูกต้อง ชอบธรรม สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อความสมัคคีปรองมอดเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชนในชาติสืบไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๖